

Beste collegeleden, raadsleden en Vlaams minister van Brussel,
Beste Brusselaars en beste Brussel-liefhebbers,

Vandaag vieren we hier bij de plechtstatige gebouwen van het Brussels parlement de Vlaamse feestdag.

De echte kracht van de Vlaamse Gemeenschap in Brussel zie je echter het best op het terrein in onze stad. In onze scholen, gemeenschapscentra, kinderopvang, verenigingen, culturele instellingen, in welzijn en zorg. Op al die plaatsen komen Brusselaars samen met zeer diverse achtergronden en met meer dan 100 moedertalen. Maar met één taal die hen samenbrengt. Het Nederlands. En met een dienstverlening van topkwaliteit.

Dát is de Vlaamse Gemeenschap in Brussel anno 2026. Een levend, divers en open netwerk van ontmoeting en verbinding. Met voorzieningen en organisaties die voor 100.000-en Brusselaars elke dag het verschil maken.

Vandaag is het 11 juli, en vieren we die Gemeenschap. En herdenken we ook de Guldensporenslag. En wees gerust, ik zal hier niet de Vlaamse Leeuw zingen en pleiten voor een nieuwe veldslag. Vandaag zijn we, ook in Brussel, sterk vertegenwoordigd en hebben we geen legerbenden nodig. Maar één ding is in zeven eeuwen niet veranderd: een gemeenschap die gehoord wil worden, moet zich organiseren.

Wat wij samen gebouwd hebben

Kijk om u heen in deze stad. Vriend en vijand erkennen dat het Nederlandstalige aanbod in Brussel garant staat voor kwaliteit. En onze bij wet eentalige instellingen bieden in feite de beste twee- en meertalige dienstverlening van de stad.

Niets daarvan is ons gegeven. Alles daarvan is gebouwd. Door leerkrachten, kinderbegeleiders, bibliotheekmedewerkers, vrijwilligers, verenigingen en ambtenaren. Generatie na generatie. Vaak tegen de stroom in.

Dat is misschien wel het meest typische voor de Vlaamse Gemeenschap: wij verenigen ons. Wij geloven in de kracht van verbinding. In georganiseerde tegenmacht. In een middenveld dat durft te spreken. Zonder dat middenveld geen gemeenschap. Zonder dat middenveld geen echte democratie.

Bruzz publiceerde gisteren een zeer lezenswaardig artikel met getuigenissen van buitenlandse partners over hun "Vlaamse lief". In het artikel wordt terecht aangegeven dat de Vlaamse Gemeenschap in Brussel groeit. En dat er steeds meer Nederlands te horen is op straat. En het geeft mooi weer dat dé "Brusselse Vlaming" of dé "Nederlandstalige Brusselaar" niet bestaat. "In Brussel is een gelaagde identiteit vanzelfsprekend." Aldus Omar Ba. "Je kunt je tegelijk met Vlaanderen, Brussel, Sint-Gillis en je voorouders in Marokko identificeren. Die lagen spreken elkaar niet tegen, maar vervolledigen elkaar." En ook: "Vlamingen zeuren graag tegen elkaar. Maar ook dat is een vorm van verbinding."

Het sterke Nederlandstalige netwerk hebben wij samen gebouwd. En wat je gebouwd hebt, moet je onderhouden.

De bedreigingen

Want laten we vanavond ook eerlijk zijn met elkaar. De verworvenheden die we lang vanzelfsprekend vonden, zijn dat vandaag niet meer. We worden vandaag geconfronteerd met bedreigingen die we niet mogen onderschatten.

Om te beginnen heeft de 600 dagen durende Brusselse regeringsvorming diepe sporen nagelaten. Het vertrouwen in de Brusselse politiek daalde begrijpelijk naar een dieptepunt. De belangen van de Brusselaars stonden vaak niet op de eerste plaats. En bij sommige Franstalige politici was het respect voor de Nederlandstaligen ver te zoeken. Hoekstenen van ons Brussels model, zoals de dubbele meerderheid, werden in vraag gesteld. Het Brussels model stond op barsten en verzandde in maandenlange blokkering.

Tweetalige dienstverlening blijft intussen nog te vaak een belofte op papier. Wie vandaag in het Nederlands geholpen wil worden op de spoed, aan het loket of aan de telefoon van de hulpdiensten, heeft daar nog altijd geen garantie op. De vraag om tweetaligheid wordt regelmatig weggewuifd wegens te duur, te moeilijk, niet realistisch, niet meer nodig.

En ook de veerkracht van het Brusselse middenveld wordt tot het uiterste getest. Dit zijn organisaties die als geen ander de vinger aan de pols hebben van wat er speelt in onze wijken. Toch vinden ze te vaak geen gehoor op politiek niveau en worden ze gedwongen om ieder jaar uitgebreide dossiers in te dienen voor – laten we eerlijk zijn – steeds minder financiering. Het is zorgwekkend dat organisaties hun werking moeten stopzetten of inkrimpen door laattijdige of uitblijvende subsidiebesluiten. Besparingen zorgen voor maandenlange onzekerheid, de kritische rol raakt in verdrukking en adviezen worden genegeerd – niet zelden onder het mom van het primaat van de politiek. In tijden van onzekerheid hebben we net een sterk middenveld nodig. En een overheid die hun partner is.

De federale overheid en Vlaanderen lijken hun hoofdstad niet altijd te koesteren, om het zeer zacht uit te drukken. Politici rollen over elkaar om de problemen in Brussel te benoemen, ja soms ook uit te vergroten. De bijdrage aan de oplossing van die problemen blijft vanuit die niveaus te vaak uit. Nationale belangen primeren te vaak op de Brusselse belangen. Bij besparingen wordt snel naar Brussel gekeken, terwijl de Vlaamse Brusselnorm ons net voor die vergetelheid moesten behoeden. Het staat in schril contrast met al dat positieve dat in Brussel te vinden is, dat wél werkt.

En op de achtergrond hangt, zoals altijd in dit land, de volgende staatshervorming. Op het federale niveau staat de discussie op een laag pitje, en ook de Brusselse beleidsverklaring verwijst er eerder subtiel naar. Maar in 2029 zal het debat ongetwijfeld opnieuw worden gevoerd over Brussel, over zijn instellingen, en over de plaats en de bescherming van de Nederlandstaligen.

Al die elementen samen vormen een bedreiging van al dat moois dat we als Nederlandstaligen in Brussel hebben opgebouwd. Die bedreiging wordt gekenmerkt door een patroon: wij worden te vaak vergeten. Door Franstalig Brussel. Door politieke partijen. Door Vlaanderen. Door de federale overheid.

Wij hebben dit al eens meegemaakt

Dit is niet de eerste keer. In 1975 voelden Brusselse Vlamingen exact dezelfde dreiging van vergeten te worden. Hun antwoord was niet klagen. Hun antwoord was ook niet zwijgen. Hun antwoord was – en sommige anciens hier vanavond aanwezig waren er misschien wel bij – het eerste Congres van Brusselse Vlamingen: burgers, middenveld en politici, van links tot rechts, over alle ideologieën heen kwamen samen om visies en ideeën uit te wisselen over een gezamenlijke toekomst in Brussel.

Niet tégen de Franstaligen. Maar wél met één duidelijke boodschap: wij zijn hier, wij blijven hier, en over ons beslist u niet zonder ons.

Niet over ons, maar met ons

Beste vrienden, daarom sta ik hier vanavond niet alleen om te vieren, maar ook om een duidelijke boodschap te geven.

Er is een citaat van Mahatma Gandhi dat ik iets te vaak citeer, maar ik ga het toch opnieuw doen: “Alles wat je voor mij doet, maar zonder mij, doe je tegen mij.”

Als er de komende jaren wordt beslist over Brussel, over zijn instellingen, zijn financiering en zijn toekomst, dan mag dat niet boven onze hoofden gebeuren. Geen beslissingen over Brussel zonder de Brusselaars. Geen beslissingen over de plaats van de Nederlandstalige Brusselaars, zonder ons.

Maar laten we eerlijk zijn: vandaag spreken wij niet met één stem. Vraag tien Nederlandstalige Brusselaars naar hun visie op de VGC, op onze relatie met Vlaanderen, op onze bescherming en vertegenwoordiging, en u krijgt vijftien antwoorden. We zijn met weinig, maar met veel visies. Zo is het gemakkelijk om ons te negeren.

Dat is vandaag onze zwakte. Het hoeft ze niet te blijven.

Daarom neem ik na de zomer het initiatief voor een Beraad van Nederlandstalige Brusselaars. Pluralistisch en ideologieoverstijgend, zoals in 1975. Met academici, met de mensen die op terrein het verschil maken, met de politiek, met alle stemmen van onze gemeenschap. Om samen te bepalen wat wij willen: voor onze stad, voor ons sterk netwerk, voor onze instellingen, voor onze bescherming. En om te zoeken naar wat ons bindt, want dat is meer dan we denken.

Zodat we klaarstaan met één stem, als de vraag komt. En zodat we onze plek opeisen, als die vraag niet komt.

Want dit is de kern, en u mag ze onthouden in zes woorden: niet over ons, maar met ons.

Verder bouwen

In 2029 bestaat deze Raad veertig jaar. Ik wil dat we dat jaar niet alleen vieren dat we er nog zijn. Ik wil dat we er dan staan met een gedeelde visie op onze toekomst in deze stad.

Laat ons samen bouwen aan die toekomst. Tous ensemble. Allemaal samen. Leve de Vlaamse Gemeenschap. Leve de VGC. Leve Brussel.

Ik wil nog jullie allemaal bedanken voor jullie inzet voor Brussel. Bedankt ook aan de medewerkers van de Raad voor de voorbereidingen. En aan de mensen van Atelier Groot Eiland en Hubbie die zorgen voor de uitstekende catering.

Dan geef ik nu graag het woord aan de fantastische Kübra Avci, geef haar een daverend applaus!